

Varčno z energijo

Seminar za učiteljice in učitelje osnovnih šol

mag. Jure Vetršek, Inovacijsko-razvojni inštitut Univerze v Ljubljani
Tomislav Tkalec, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Seminar izvajajo:

Financirano s strani:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Program seminarja

<u>9.00 - 9.45</u>	UVOD
9.45 - 10.30	SPLOŠNO O UČINKOVITI RABI ENERGIJE (URE) IN OBNOVLJIVIH VIRIH ENERGIJE (OVE)
<u>10.30 - 10.45</u>	ODMOR
<u>10.45 - 11.30</u>	ENERGIJA V STAVBAH 1
<u>11.30 - 12.15</u>	ENERGIJA V STAVBAH 2
<u>12.15 - 13.15</u>	ODMOR ZA KOSILO
<u>13.15 - 14.00</u>	UKREPI UČINKOVITE RABE ENERGIJE
<u>14.00 - 14.45</u>	UČINKOVITA RABA ENERGIJE PRI POUKU V OSNOVNIH ŠOLAH 1
<u>14.45 - 15.00</u>	ODMOR
<u>15.00 - 15.45</u>	UČINKOVITA RABA ENERGIJE PRI POUKU V OSNOVNIH ŠOLAH 2
<u>15.45 - 16.30</u>	DISKUSIJA, IZMENJAVA IZKUŠENJ IN EVALVACIJA

Uvod - vsebina

- Uvodni pozdrav,
- vpliv in posledice rabe energije,
- podnebne spremembe,
- trajnostni razvoj,
- pomen izobraževanja o učinkoviti rabi energije.

Energija je osnovni vir in hkrati, osnovno onesnaževalo.

*Energy is the ultimate resource
and, at the same time, the
ultimate pollutant.*

Ehrlich, Ehrlich & Holdren (1976)

Raba energije nam omogoča...

Vir: [Good Wallpapers](#)

Vir: [Home Gallery Design](#)

Vir: [The blog by Javier](#)

Raba energije povzročča...

Vir: [News.Mic](#)

Vir: [News.Mic](#)

Vir: [News.Mic](#)

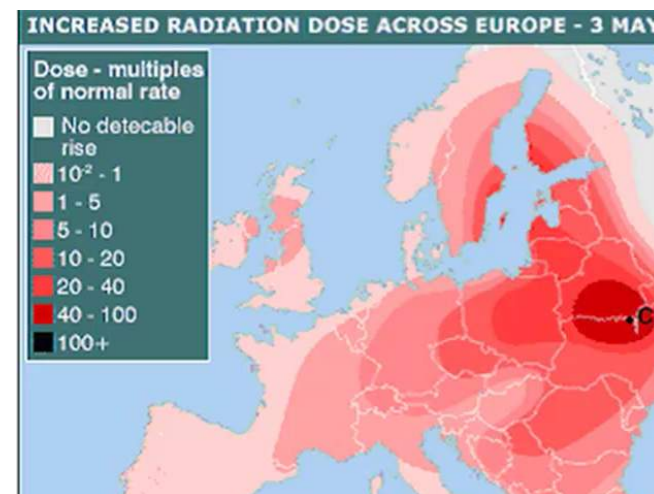
in to...

Vir: Tkalec

Vir: [NYTimes](#)

Vir: [quantummechanics](#)

in tudi to

Vir: [News.Mic](#)

Vir: [News.Mic](#)

Vir: [ZME Science](#)

Vpliv rabe energije na okolje

S proizvodnjo in rabo energije posredno ali neposredno vplivamo na onesnaženost zraka, vode in tal ter povzročamo druge negativne posledice:

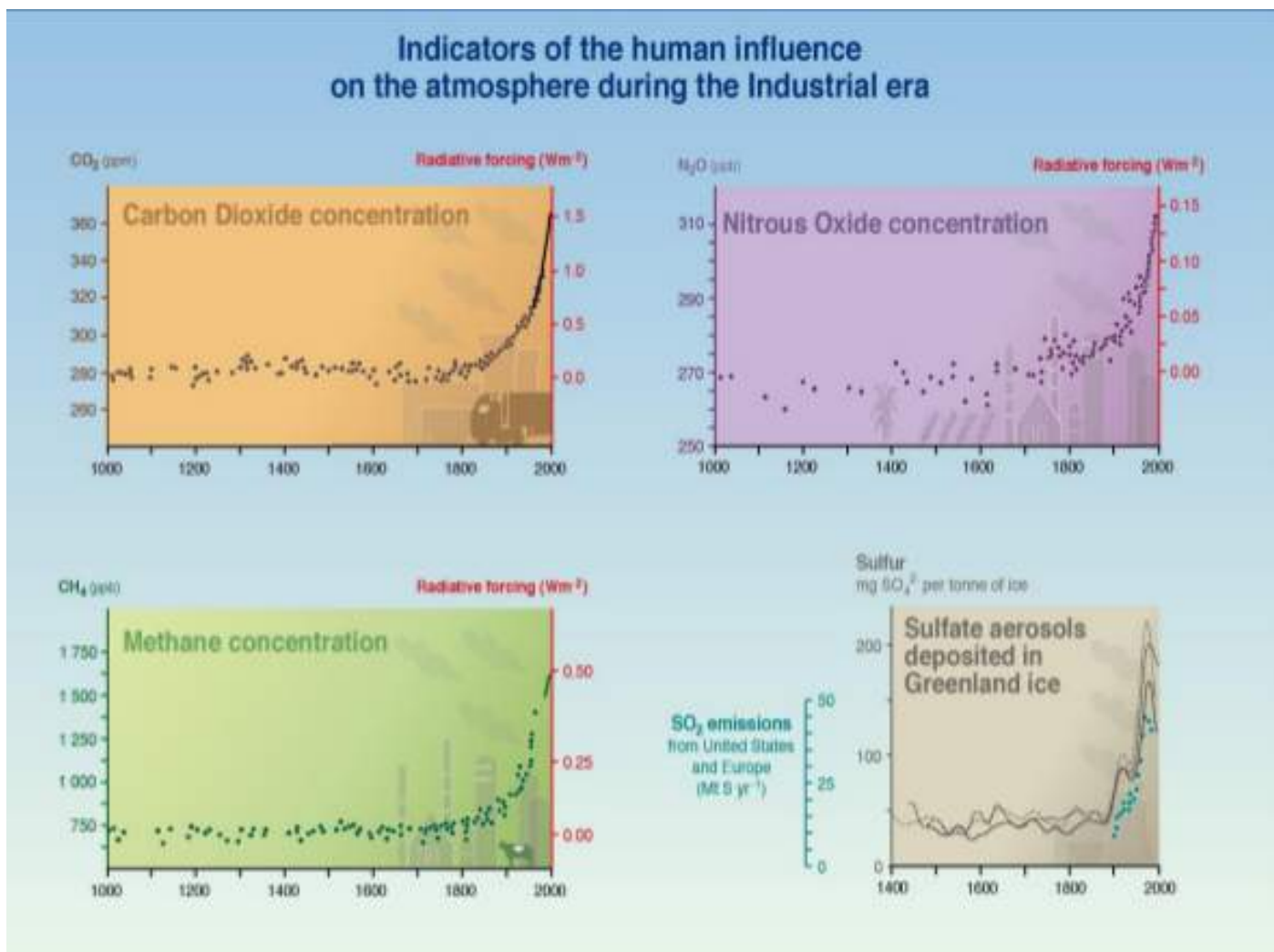
- podnebne spremembe in globalno segrevanje,
- kisli dež, trdni delci in druga onesnažila v zraku,
- radioaktivno sevanje in radioaktivni odpadki,
- jedrske nesreče in nesreče, povezane s fosilnimi viri (razlitje nafte, potresi zaradi hidravličnega frakturiranja - frackinga)
- izčrpavanje zalog naravnih virov,
- uničevanje in opustošenje naravnega okolja in ekosistemov,
- negativni vpliv na človekovo zdravje in na druge žive organizme.

Podnebne spremembe

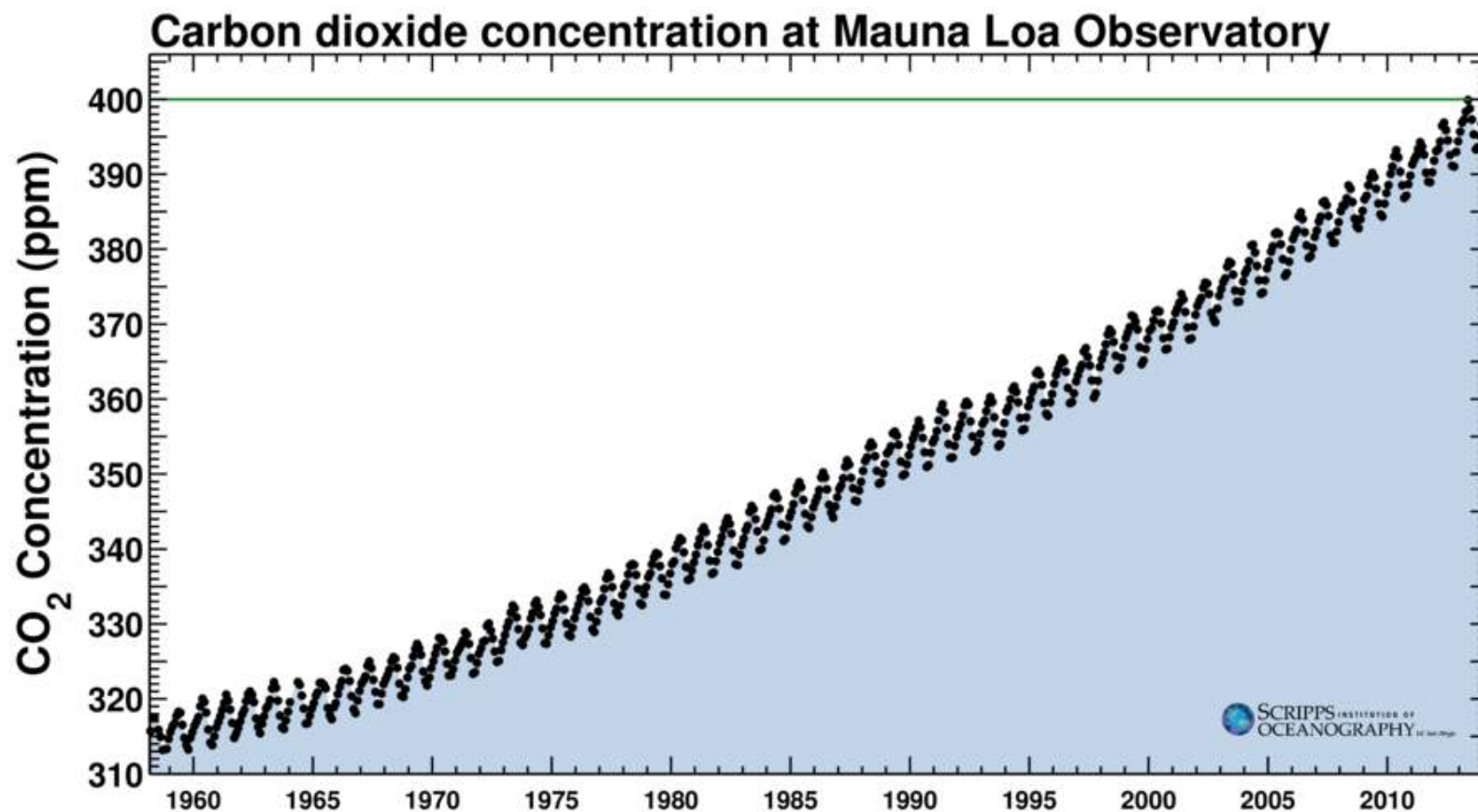
Elementi, ki vplivajo na podnebje:

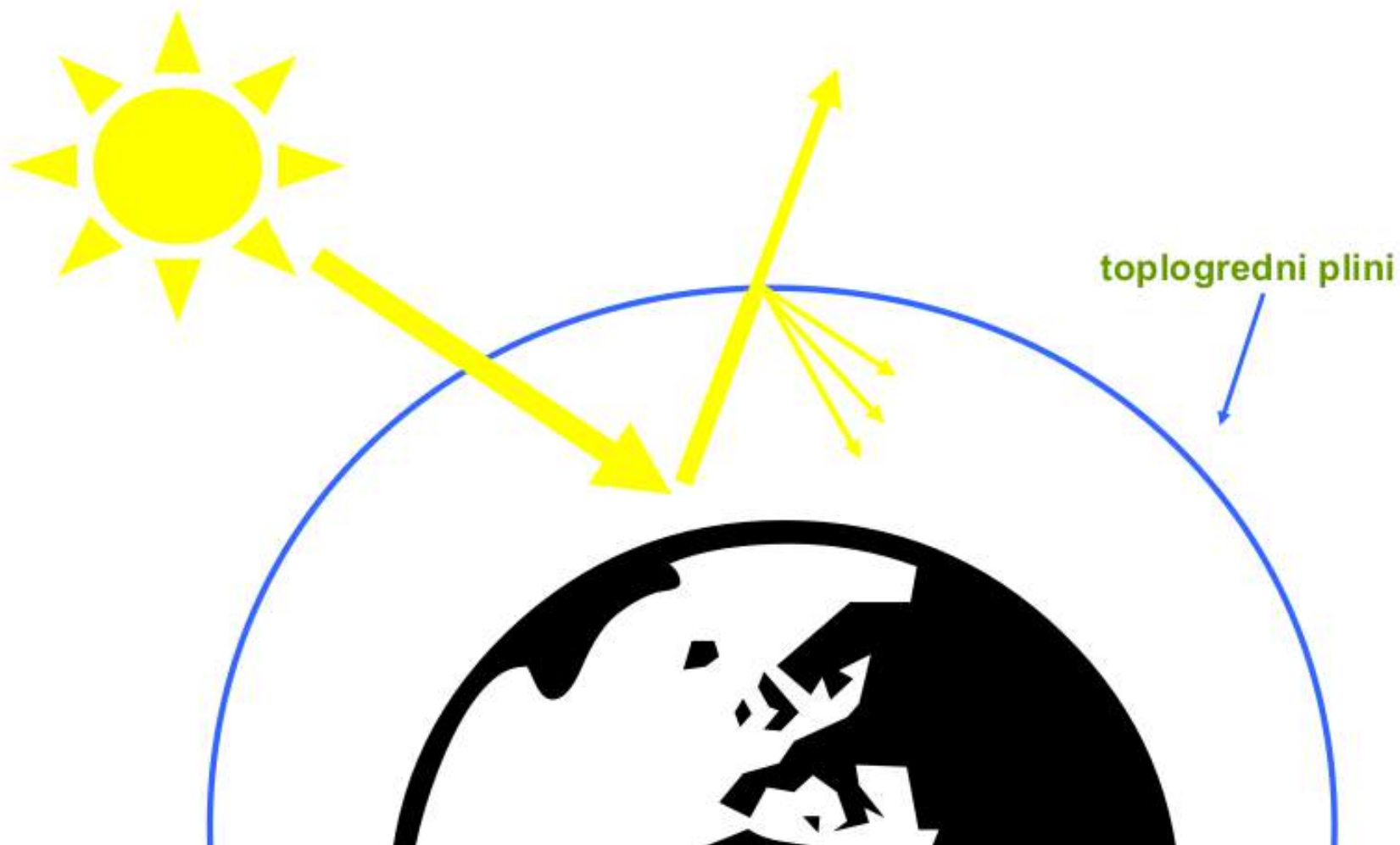
- dejavnost Sonca (sevalni prispevek),
- orbita in naklon Zemlje,
- sestava ozračja,
- površina in porazdelitev oceanov, kontinentov in ledu,
- dejavnost vulkanov,
- albedo (odboj od površine),
- oblaki,
- ...

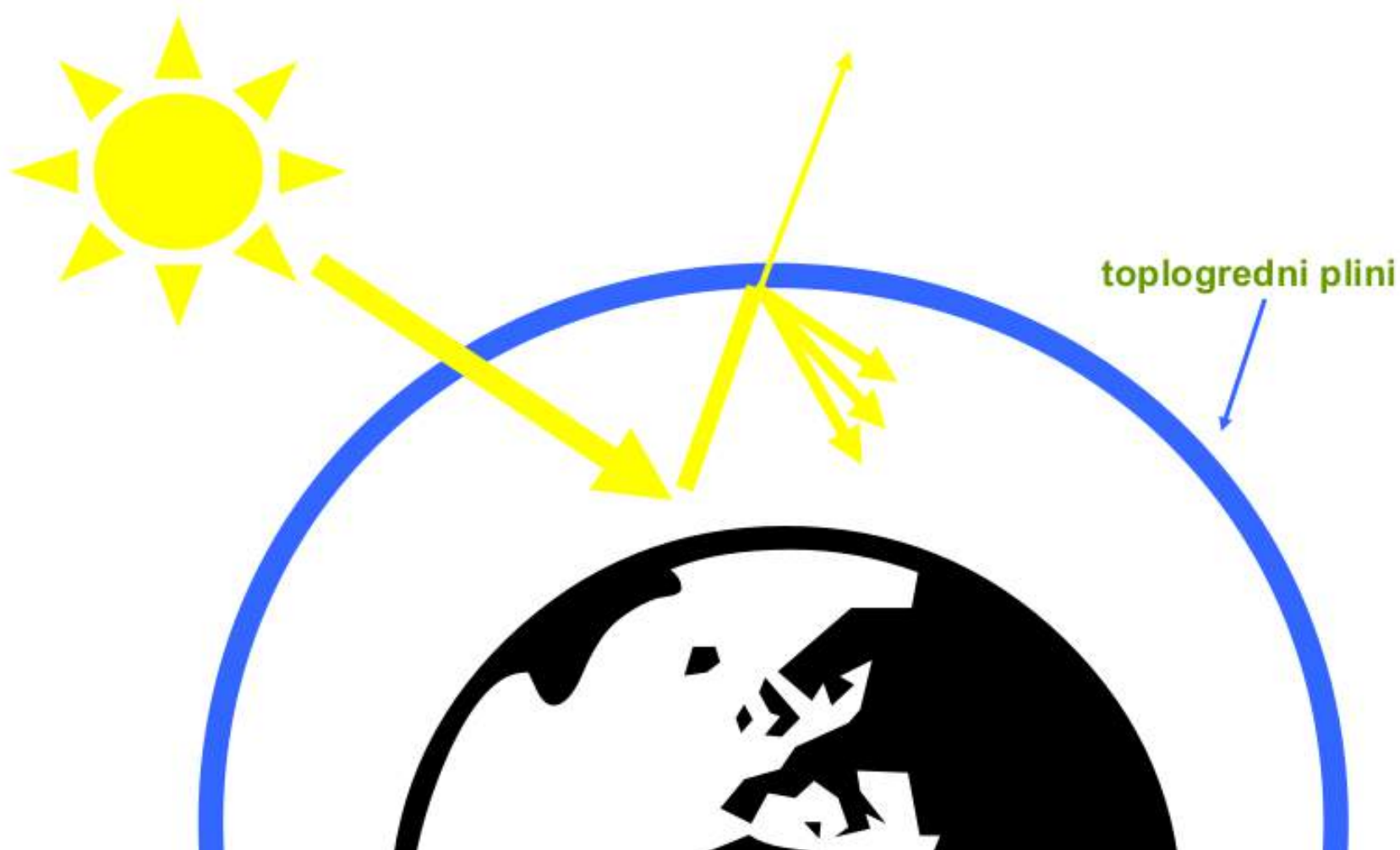
... tudi človek vpliva na podnebje

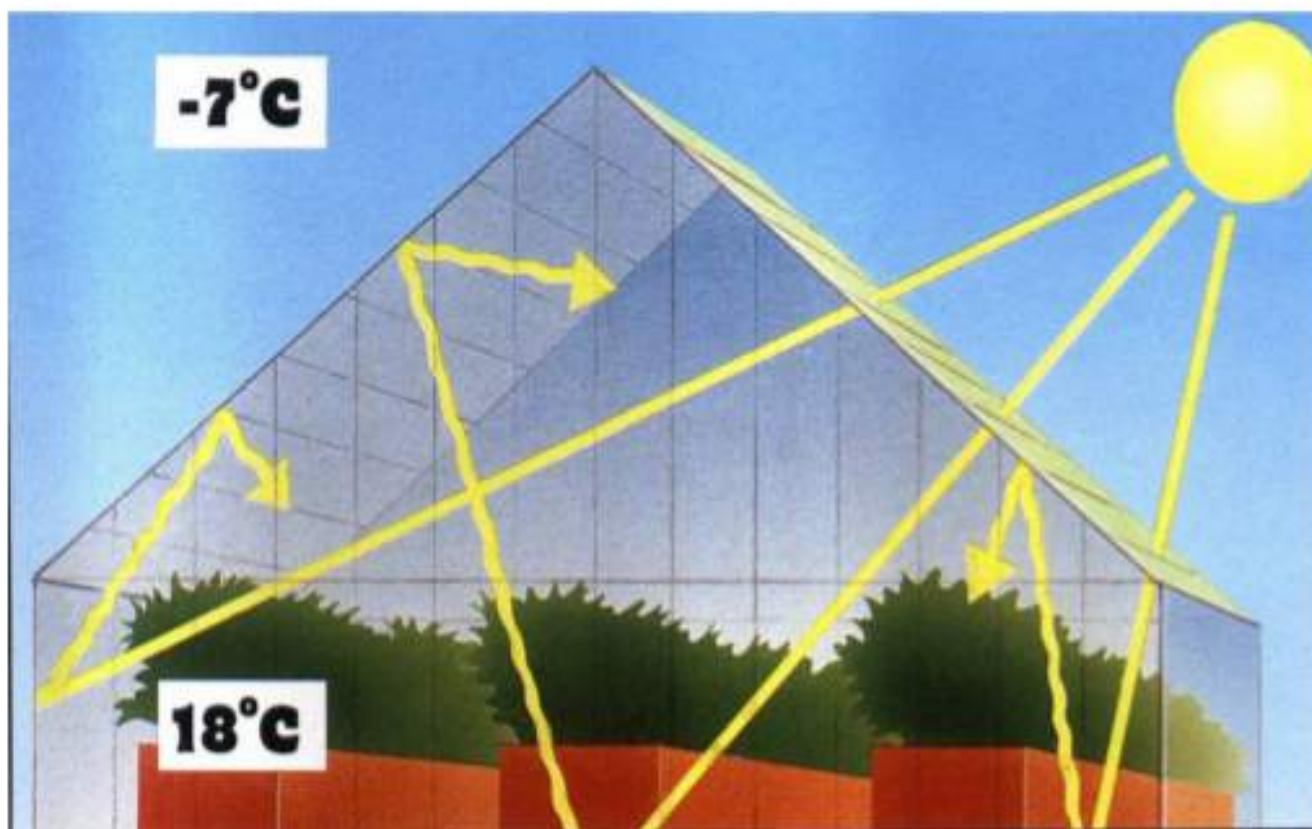
Rast koncentracije CO₂ v atmosferi

Če ne bi bilo naravnega učinka tople grede, bi bila povprečna temperatura na Zemlji približno $-17\text{ }^{\circ}\text{C}$ namesto $+15\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Toplogredni plini (TGP)

- Vodna para H_2O
- ogljikov dioksid CO_2
- metan CH_4
- didušikov oksid N_2O
- ozon O_3
- fluorirani ogljikovodiki HFC
- perfluorirani ogljikovodiki PFC
- žveplov heksafluorid SF_6

Viri (presežnih) emisij TGP:

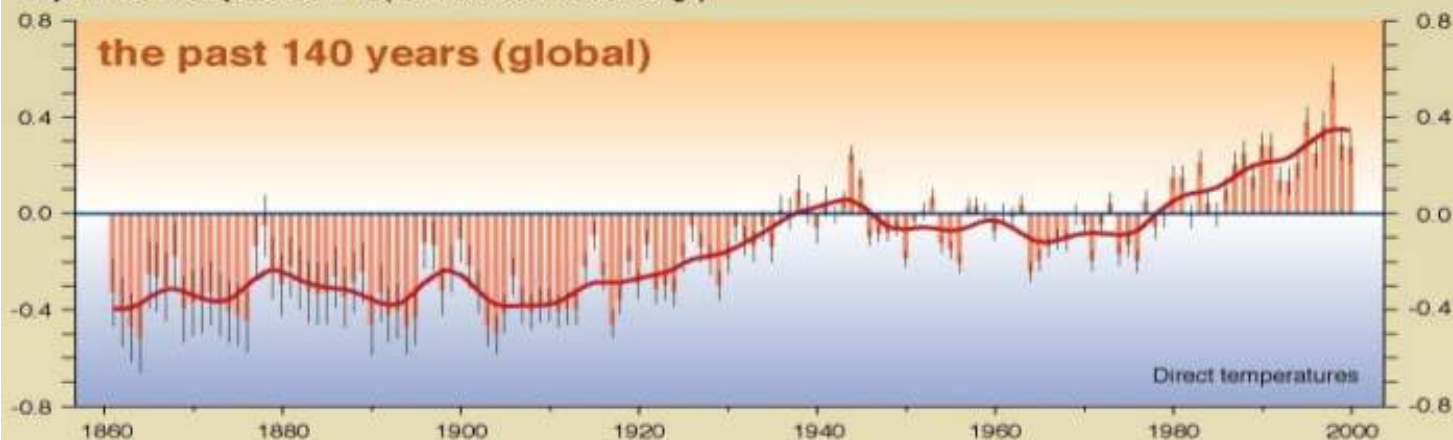
- energetika
- promet
- industrija
- kmetijstvo
- gozdarstvo
- odpadki

Posledice: spremembe temperature

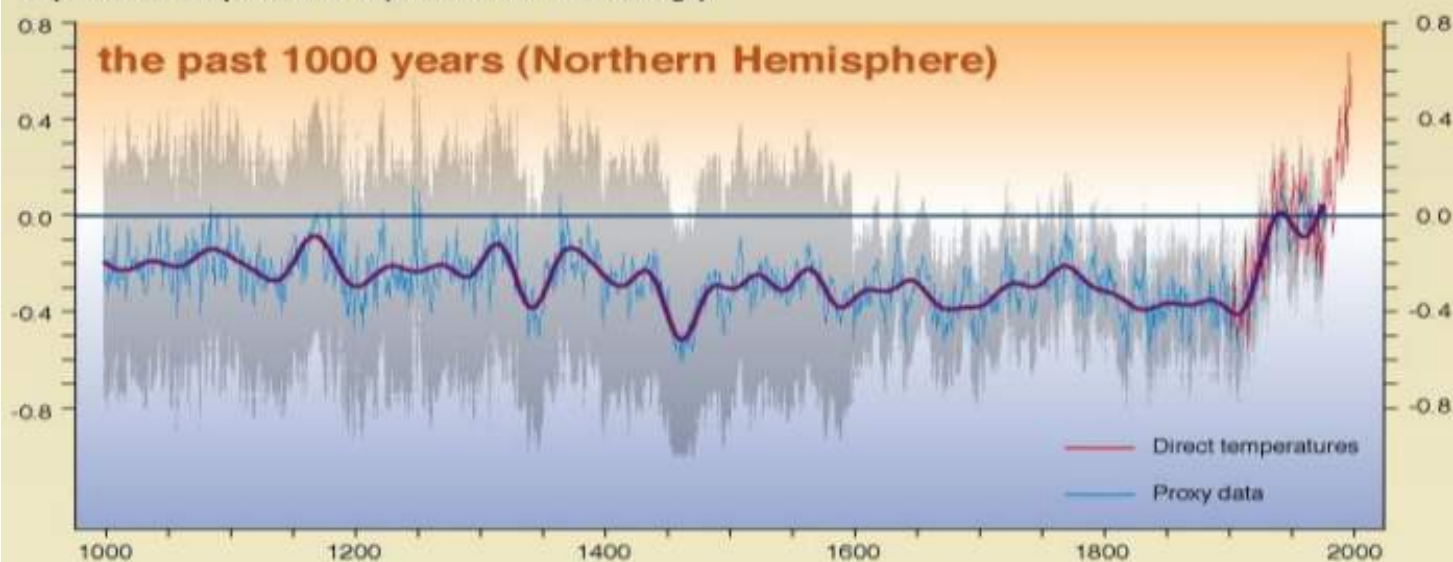
- Globalen porast temperature,
- ni nujno tudi porast temperature na regionalni in lokalni ravni,
- dvig temperatur večji v polarnih regijah kot pri ekvatorju,
- notranjost kontinentov se bo segrevala bolj kot obalne regije.

Variations of the Earth's surface temperature for...

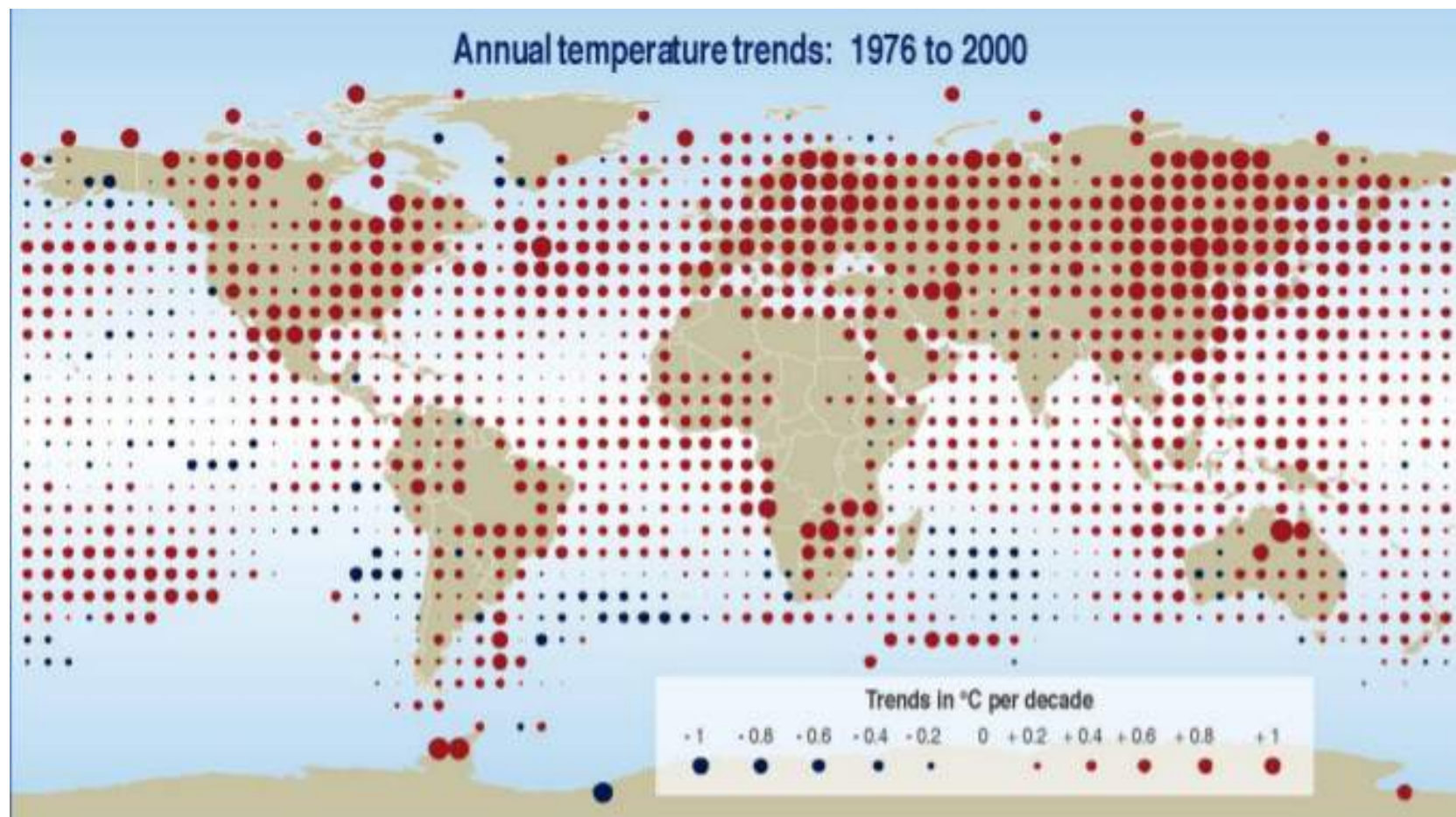
Departures in temperature in °C (from the 1961-1990 average)

Departures in temperature in °C (from the 1961-1990 average)

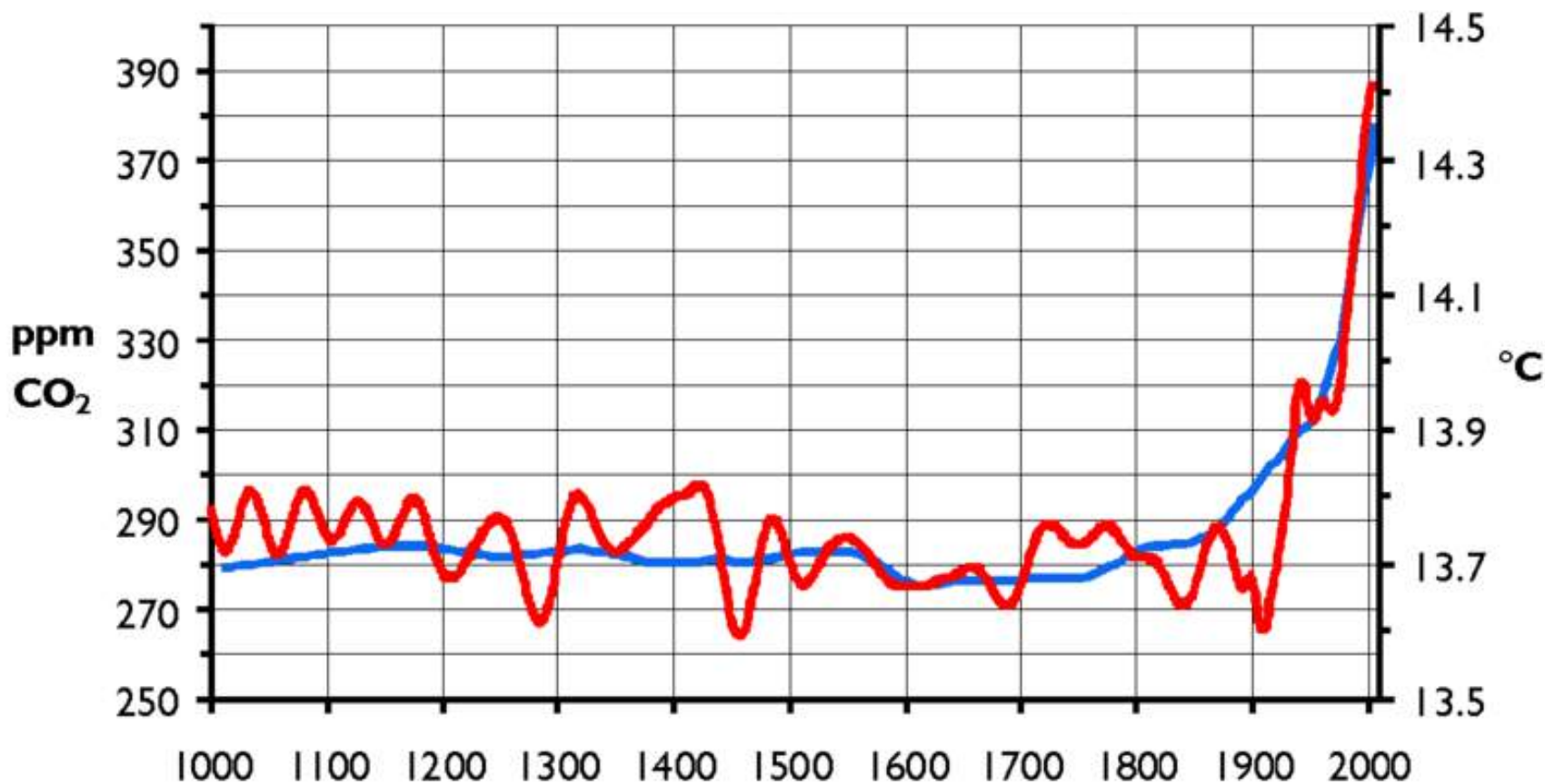

Spremembe temperature

Vir: IPCC

Povezava med spremembami koncentracije CO₂ in temperaturo

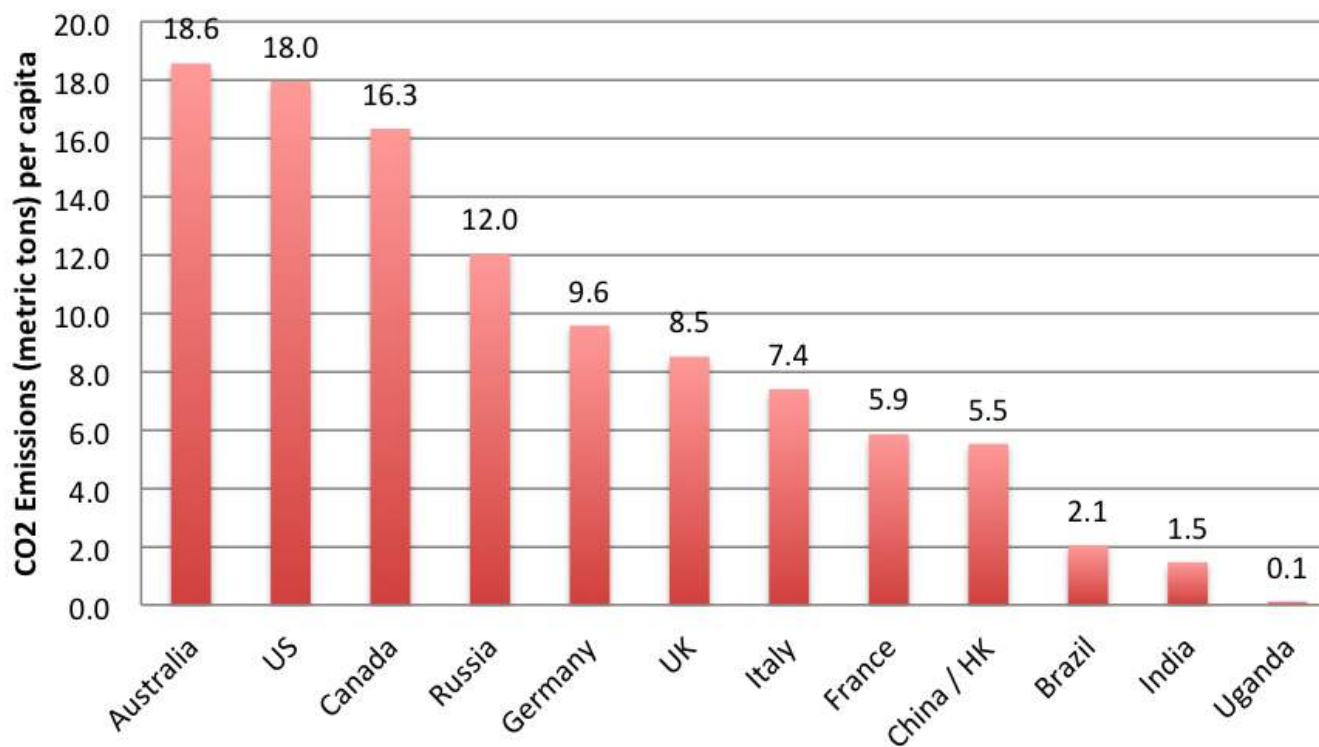

Vir: Wikipedia

Emisije CO₂ na prebivalca

- Slovenija: 7,48 ton CO₂ na prebivalca na leto (podatki za 2010)
- Svet: 4,9 ton CO₂ na prebivalca na leto (podatki za 2011)

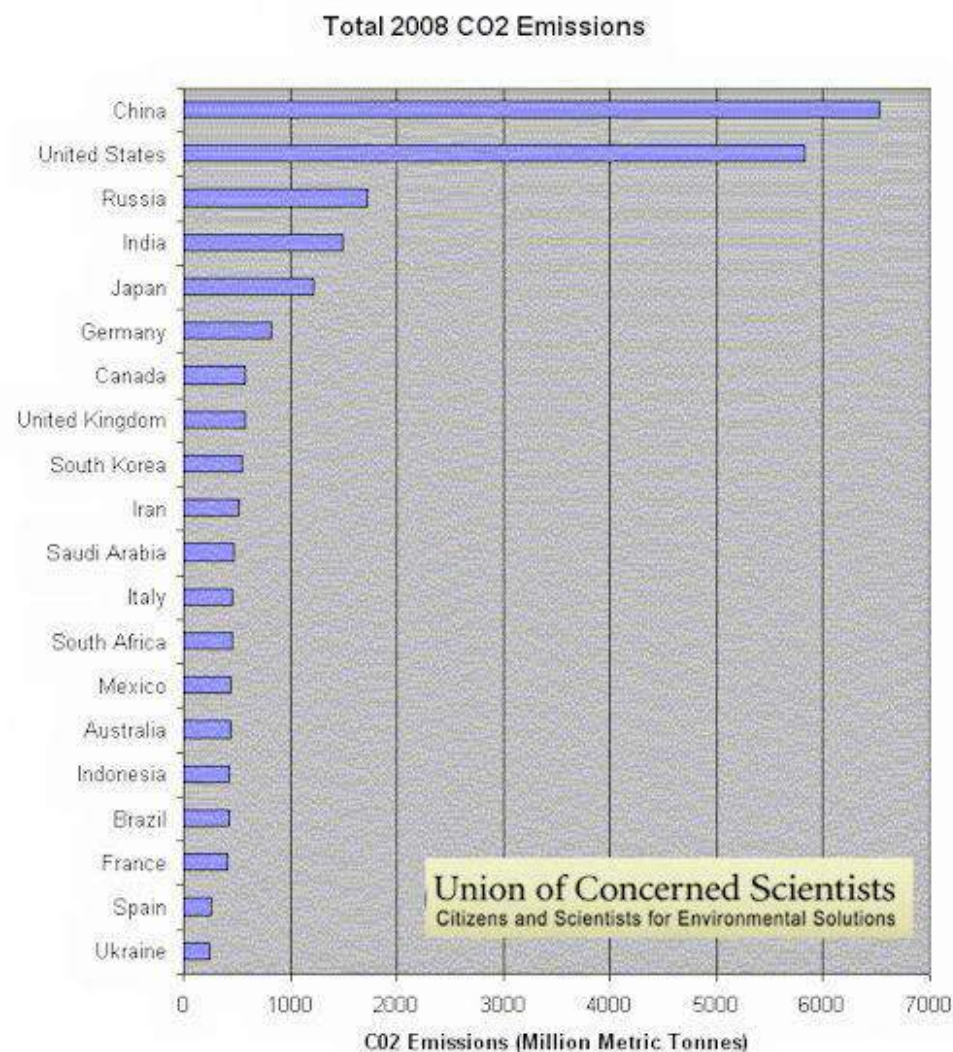
CO2 Emissions per Capita

www.economicshelp.org | Source: World Bank EN.ATM.CO2E.PC

Skupne emisije CO₂ po državah

- Slovenija: 15,33 milijonov ton CO₂ na leto (podatki za 2010).
- Svet: 33.615 milijonov ton CO₂ na leto (podatki za 2010).

Posledice: dvig gladine morja

- Širjenje oceanov zaradi višjih temperatur,
- ocene: povprečno 5 cm na desetletje,
- v obalnih regijah je 50 % svetovnega prebivalstva,
- majhni otoki in nizkoležeče države bodo prizadete,
- vdor slane vode v pitno vodo,
- upad biodiverzitet v obalnih področjih.

Potential impact of sea-level rise on Bangladesh

Today

Total population: 112 Million

Total land area: 134,000 km²

1.5 m - Impact

Total population affected: 17 Million (15%)

Total land area affected: 22,000 km² (16%)

Ostale posledice podnebnih sprememb

Taljenje ledu:

- tanjšanje permafrosta,
- upad biodiverzitete,
- izginjanje bivalnega okolja Eskimov,
- izginjanje ledenikov.

Spreminjanje vegetacijskih con:

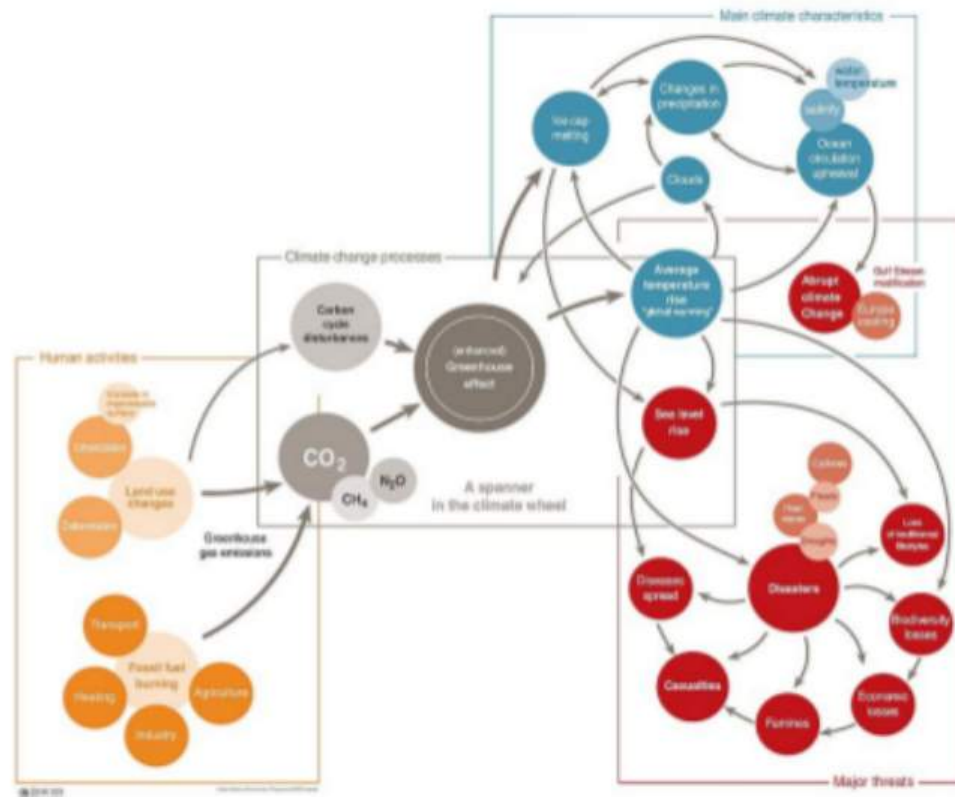
- sprememba pogojev za kmetovanje,
- vdor škodljivcev,
- selitve,
- škode v kmetijstvu -dod. stroški.

Ekstremni vremenski dogodki:

- več energije v ozračju vpliva na večjo intenzivnost in pogostost ekstremnih vremenskih dogodkov,
- poplave, suše, neurja s točo, potresi, plazovi, orkani
- nevarnost za življenje,
- gospodarska škoda.

Kompleksnost podnebnih sprememb

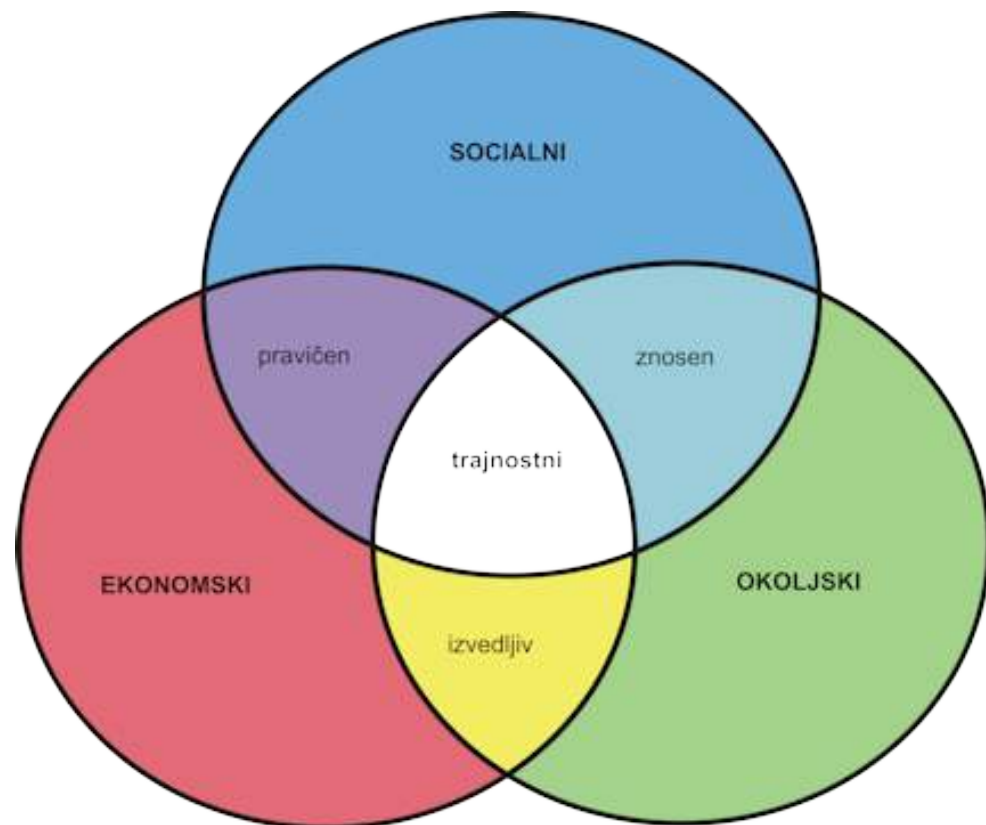
- Nekateri povezave med učinki so slabo raziskane ali še povsem neznane,
- spreminjanje podnebja ima veliko politično težo, saj posega globoko v obstoječe gospodarske in družbene sisteme.

Trajnostni razvoj

“Trajnostni razvoj je takšen način razvoja, ki zadošča današnjim potrebam, ne da bi pri tem ogrožal možnost prihodnjih generacij, da zadostijo svojim lastnim potrebam.”

Svetovna komisija za okolje in razvoj (WCED), 1987

Vir: [KC Class](#)

Trajnostni razvoj

Vključuje **okoljsko, socialno/družbeno in ekonomsko** komponento, ki so med seboj enakovredne.

Vključuje pet razsežnosti:

- globalna odgovornost,
- medgeneracijska pravičnost,
- integracija gospodarskih, družbenih in okoljskih ciljev,
- previdnostno načelo,
- načelo sodelovanja (javnosti pri odločanju).

Trajnostni razvoj in energija

- Ker ima proizvodnja in raba energije negativne vplive in posledice, je potrebno te probleme pričeti naslavlјati.

Kako?

- Na prvo mesto postaviti **učinkovito rabo energije**: porabiti manj energije in racionalno rabiti energijo,
- prehod od fosilnih in jedrskih virov k **obnovljivim virom energije**, ki imajo manjše negativne vplive na okolje.

Izobraževanje o URE je pomembno

- Zaradi negativnih posledic proizvodnje in rabe energije,
- ker učiteljice in učitelji vplivate na razvoj znanj in vrednot učencev, ki jih lahko usmerite k bolj trajnostno naravnemu načinu življenja,
- ker bi vsakdo moral poznati osnove o učinkoviti rabi energije (in obnovljivih virih energije),
- ker je pomembno, da učenci že v mladih letih dojamejo pomen učinkovite rabe energije in vzpostavijo odgovoren odnos do družbe in narave,
- ker moramo vplivati na zanamce, da ne bodo ponavljali istih napak kot mi,
- ker je del odgovornega življenja - do sebe, do drugih in do okolja.